

Epistel 458 – Drama i en storkefamilie

Fra Ludvig Holbergs EPISTLER, 1754

Til etc. etc.

Den diskussion om dyrenes sjæl, som der længe har været mellem lærde naturkyndige, er endnu ikke afgjort, thi der kommer lige så mange beviser for
5 som imod. Det fremstår som et vanvid hos Descartes-tilhængerne¹, at de vil gøre dyr til maskiner, uanset de mange beviser imod det, der fremføres.

De etablerede filosoffer, på den anden side, finder knuder, som de indtil nu ikke har kunnet løse op. For eksempel at Descartes-tilhængerne dræber
10 dyrene med deres egne sværd og dermed viser, at netop de bedste argumenter, som fremføres for at vise dyrenes forstand, beviser det alt for tydeligt. For eksempel, at det deraf følger, at dyrene ikke alene er klogere end mennesker, men også klogere end engle, og at dyrene med større sikkerhed en profeten kan forudsige fremtiden. Jeg tør ikke afgøre det spørgsmål. Jeg
15 siger bare, at de bedste beviser er vand på Descartes-tilhængernes mølle.

Af alle eksperimenter, som er gjort for at bevise dyrenes forstand, har ingen virket mere overbevisende på mig end det, som en præst her på Sjælland er kommet med. Intet tjener bedre til at ændre en Descartes-tilhængers
20 opfattelser.

Manden, som har gjort dette eksperiment, er mindst lige så fornuftig som han er troværdig. Og historien er denne: Omtalte præst bemærkede engang ved en storkerede, at når hannen forlod sin mage for at hente føde til hende og
25 ungerne, så kom der straks en fremmed stork til reden. Dette fik præsten til at kigge nøjere på det, og han fornemmede da, at den fremmede stork fortsatte med sine hemmelige besøg, og at den hver gang badede sig i noget vand, når

¹ Tilhængere af den franske filosof René Descartes (udtale: de-kart) (1596-1650). Descartes' opfattelse var, at dyr er meget komplicerede maskiner, men maskiner, altså uden en sjæl, altså i modsætning til mennesker, som har en sjæl.

den forlod reden. Endelig kom den rigtige stork uventet tilbage til reden, før
forventet. Da han opdagede, at hans mage havde frækt samvær med en
30 fremmed, fløj han bort med et stort skrig, og kom straks tilbage med en stor
flok andre storke, som – efter at de havde stillet sig i en kreds for ligesom at
rådslå² med hinanden – angreb den skyldige og rev ham i småstykker.

Denne historie er et eksempel på jalousi, utroskab, på hævn, på retssag og
35 henrettelse.

Jeg forbliver evigt Deres meget ydmyge og meget lydige tjener

² rådslå: diskutere med hinanden.